

BUTLLETÍ del GRUP d'ESTUDIS SITGETANS

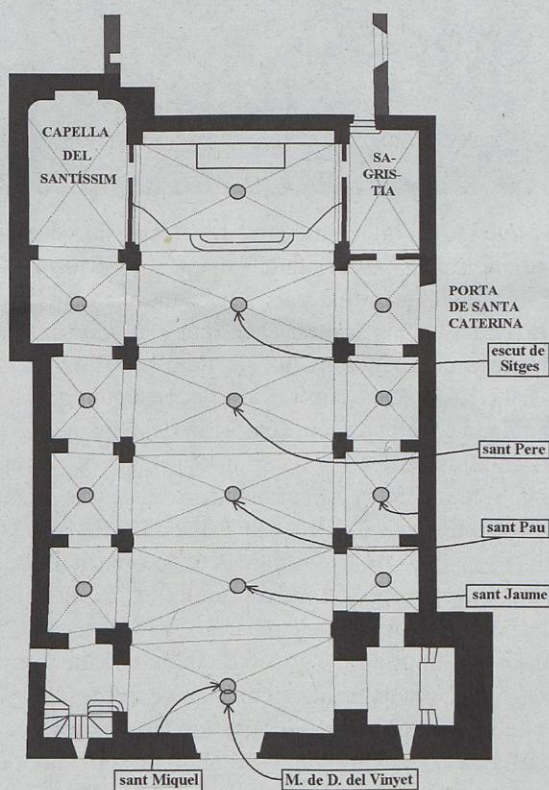
Any XXXII

Agost del 2007

Nº 122

Les claus de volta de la Parròquia (7)

Ignasi Mª Muntaner

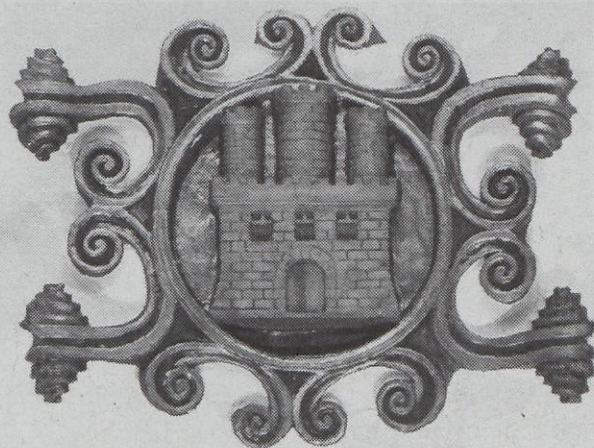

La clau amb l'escut de Sitges

La clau que hi ha en el segon espai de la nau central correspon a l'escut de Sitges. Era l'escut representatiu del poble que havia pagat, amb força sacrificis, la parròquia nova. Antigament, quan no hi havia l'absis actual, aquest escut de la clau de volta, era sobre els primers bancs de l'església aquells en què seien les

autoritat de la vila en els actes litúrgics. I per cert, sembla que l'escut d'aquesta clau de volta i el que hi ha a la cantonada de exterior de la parròquia que dona al carrer que porta a l'ajuntament són els dos escuts de Sitges més antics que es conserven.

La representació és la prou coneguda d'un castell del qual sobresurten tres torres. En terminologia tècnica, la seva forma oficial actual és la d'un escut cairnat (de forma quadrada reposant sobre un dels angles), amb un camper (fons de l'escut) de gules (de color vermell, color que era també el camper de la Pia Almoina), i un castell obert (és a dir, amb la porta oberta) d'or (de color groc), amb tres torres, sobremuntat per una creu patent (és a dir, que té els extrems arrodonits) d'argent (de color blanc), i coronat amb una corona mural (amb l'aparença de muralla) de vila¹. Amb aquests termes tècnics, però d'un to gairebé poètic, es descriu un escut que al llarg de la història ha

¹ ARMAND DE FLUVIÀ I ESCORSA: *L'escut municipal de la vila de Sitges*, a "XXIX Assemblea Intercomarcal d'Estudiosos (Sitges 27-28 octubre 1984)" vol II, Sitges (Grup d'Estudis Sitgetans) 1988, p 351.

tingut tantes variants, com dictava a cada dissenyador el seu sentit artístic. I més, quan en altres temps la normativa heràldica no era gaire clara ni definida.

En l'escut de la clau de volta de la parròquia, però, el camper no és de gules sinó que el fons és daurat, i el castell no és d'or ni és obert. Les tres torres que s'hi representen són les que hi havia antigament als tres angles de la part alta de la vila: la de dalt del carrer Major, dita torre de les Hores, la que hi havia al Baluard tocant a la Punta, dita torre Verdesca, i la que hi havia a la Torreta, tocant a mar, on ara hi ha les cotxeres de can Vidal i Quadres, dita torre de Sant Pere. Tampoc no hi ha la creu de sobre el castell, que era el signe de la Pia Almoina, és a dir, al de la catedral de Barcelona, senyora de Sitges: la catedral de Barcelona té com a titulars la santa Creu i santa Eulàlia, i la Pia Almoina va adoptar com a distintiu la creu de la catedral, i de la Pia Almoina va passar a formar part de l'escut de Sitges.

La clau de Sant Pere

A la clau de volta del tercer espai de la nau central hi ha sant Pere. La identificació d'aquest sant no presenta cap dubte perquè porta unes claus enormes, que tenen la meitat de la seva altura. La manera més comuna de representar aquest sant són aquestes claus per mitjà de les quals es descriu plàsticament la frase que li va dirigir Jesús: "Et donaré les claus del regne del cel. Tot allò que lliguis a la terra quedarà lligat al cel i tot allò que deslliguis a la terra quedarà deslligat al cel" (Mateu 16, 19).

Encara que la clau de sant Pere és a la nau central,

fet que indica que quan es va fer l'església no se li va dedicar cap capella lateral, sí que posteriorment va tenir un dels altars laterals, i per tant una capella pròpia. Hi havia una confraria de Sant Pere, que agrupava els pescadors, mentre que la de Sant Elm era dels mariners. Aquesta confraria va aconseguir que li fos cedida la capella de sant Cristòfol, de la qual ja he parlat anteriorment, i hi va fer un altar amb el corresponent retaule. Però, segurament en el segle XIX, tal com diu Llopis i Bofill ², "aquesta confraria [la de sant Elm] se juntà ab la de Sant Pere, pròpia dels pescadors, temps enrera". I mossèn Fèlix Clarà ens diu que aleshores l'altar i el retaule van ser reformats ³: "Fue también reformado algo el retablo del altar de san Pedro, que era antes de la cofradía de los pescadores y lo habían dejado, agregándose los pescadores con los marineros y teniendo juntos el altar de san Telmo, cual retablo estaba muy deteriorado, y se hizo cargo de él la Corte de María". És el que repeteix, de manera més curta, Llopis i Bofill: "Per la qual rahó, aquesta [la confraria dels pescadors] cedí son altar a la Corte de Maria" ⁴.

² JOAN LLOPIS I BOFILL: *Ensaig històric sobre la vila de Sitges*, Barcelona (Hormiga de Oro) 1891 (edició facsimil a Sitges (Grup d'Estudis Sitgetans)1977) p 111.

³ BERNARDÍ LLOPIS I PUJOL / MN FÈLIX CLARÀ: *Dos treballs d'història de Sitges de mitjans del segle XIX*, Sitges (Grup d'Estudis Sitgetans) 1982 p 64.

⁴ *Ensaig* p 111.

És a dir, que els confreres de sant Pere van unir-se amb els confreres de sant Elm, i l'altar de sant Pere, "cual retablo estaba muy deteriorado", va passar als membres de la Cort de Maria, que hi van fer canvis ⁵: "Fue restaurado, y más tarde, en el economato del reverendo Fèlix Clará [1862-1865], director de la Corte de María por muerte del reverendo padre José Gorgas, primer director y fundador, fueron construidas las imágenes de la santísima Virgen y de los santos apóstoles Pedro y Pablo, con el medio relieve que representa la aparición de la santísima Virgen a san Félix de Cantalicio a la hora de su muerte, obra del dicho señor Passarell i del dicho reverendo Clarà en la parte de la pintura". Per tant es va posar a la fornícula del mig una imatge de la Mare de Déu, a les fornícules laterals les imatges, de sant Pere i sant Pau, i mossèn Fèlix va voler deixar-hi un record seu personal amb un baix-relleu en què es representava la mort del seu patró, sant Fèlix de Cantalicio. En quin lloc del retaule era aquest relleu? No ho sabem, però, probablement, era el frontal de l'altar. L'autor, tant del relleu de sant Fèlix com la imatge de central de la Mare de Déu, va ser l'escultor barceloní Francesc Passarell ⁶.

Com es veu, no degué quedar gaire cosa del primitiu retaule de sant Pere. Isabel Coll creu que únicament són barroques les dues fornícules laterals i els tres relleus de la predel·la ⁷. Aquests relleus es refereixen a escenes de la vida de sant Pere: d'esquerra a dreta, la trobada de Jesús i Pere al camí del Calvari, la invitació de Jesús a Pere de venir cap a ell caminant sobre les aigües i Pere alliberat de la presó per un àngel. Aquest retaule, primer de sant Pere i després de la Cort de Maria va estar fins a 1936 a la capella de sant Cristòfol. Quan Llopis i Bofill descriu la nau lateral esquerra de la parròquia diu ⁸: "Després del altar major, lo primer que's troba a mà dreta és lo de la Mare de Déu dels Dolors..., segueixen després lo de sant Antoni, lo de sant Ramon de Penyafort..., lo del Remei, lo de la Corte de Maria y'l de las Ànimas". Però després de la guerra civil, on hi havia hagut l'altar de la Cort de Maria es va posar el sant Crist, i el retaule de la Cort de Maria, ara novament dedicat a sant Pere, es va posar a l'antiga capella de sant Ramon

de Penyafort.

Les claus de Sant Pau i de Sant Jaume

La clau de sant Pau és la del quart espai entre pilastres de la nau central. També aquí el sant està caracteritzat de manera ben clara, amb una enorme espasa, tal com se l'ha representat tradicionalment en record d'haver volgut anar, abans de la seva conversió, a empresonar 'manu militari' els cristians de Damasc, o per haver mort decapitat per espasa.

Com a anècdota sobre la magnitud de l'espasa de la clau, i encara que no hi tingui relació, perquè si la de la clau és tan gran és només per la incapacitat artística de l'autor de relleu, la frase 'alt com un sant Pau' es deu al fet que el gremi d'espasers de Barcelona, que tenia el sant per patró, quan sortia corporativament, anava precedit d'un home disfressat de sant Pau que portava l'espasa insígnia del gremi, i com que aquest espasa era molt grossa, calia que la portés un home ben alt i cepat. Probablement, el veritable sant Pau tenia una estatura força normal.

Sant Pau ni va tenir a Sitges confraria, ni, que jo sàpiga, altar a la parròquia. Si se li va dedicar una clau degué ser perquè sempre se l'ha venerat juntament amb sant Pere o, simplement, per la seva importància com a sant de l'Església, la mateixa importància que va fer que, probablement uns cinquanta anys més tard,

⁵ Dos treballs p 64.

⁶ Segons J. F. RÀFOLS: *Diccionario de artistas de Cataluña, Valencia y Baleares*, Barcelona/Bilbao (Edicions Catalanes / Gran Enciclopedia Vasca) 1980 (edició facsímil) vol III p 901, Francesc Passarell va ser un "escultor imaginero ochocentista, de Barcelona, con taller en la calle de la Paja primero y de Robador después; dedicóse también a la producción de figurillas para belenes." A Sitges, a més de la imatge de la Mare de Déu de la Cort de Maria i del baix-relleu de sant Fèlix de Cantalicio, va fer, cap a 1861, l'estàtua principal de sant Sebastià a la seva ermita (Dos treballs p 78).

⁷ ISABEL COLL: *Els retaules barrocs i l'orgue de l'església parroquial de Sitges*, Sitges (Grup d'Estudis Sitgetans) 1993, p 25.

⁸ *Ensaig* p 106.

es donés el seu nom a un carrer de la població

En el següent espai de nau central, el cinquè hi ha la clau de volta de l'apòstol sant Jaume. Se'l pot reconèixer pel bordó de pelegrí en el qual hi ha una carabassa per a portar aigua, que era la cantimplora d'altres temps, i la capa per abrigar-se de la intempèrie. Porta també un estrany barret, difícil d'identificar, que podria ser aquella mena de barret flexible amb una petxina enganxada que portaven els pelegrins, però l'escassa habilitat de l'artesà que va fer la clau de volta, ens impedeix dir-ho amb seguretat.

Malgrat la poca credibilitat que té tant l'estada de sant Jaume a la península com el fet d'estar enterrat a Santiago de Compostel·la, sant Jaume ha estat molt venerat arreu d'Espanya, com a patró, i sobretot en aquelles poblacions per les quals passa el camí de Sant Jaume de Galícia. Aquesta devoció s'ha estès també a

Catalunya i en podem trobar una mostra en el fet que la parròquia li hagués dedicat una clau.

Les claus de Sant Miquel i de la Mare de Déu del Vinyet

Són les de l'últim espai de la nau central, el que hi ha tocant a la fatxada de la parròquia que dona al Baluard. Les claus són dues perquè també són dos els encreuaments d'arestes de volta que hi ha en aquest lloc: el del sostre de l'església i el de sota del cor. A dalt de tot, sobre el cor, hi ha la clau de sant Miquel i a sota el cor la de la Mare de Déu del Vinyet.

L'arcàngel sant Miquel és representat amb les ales que la tradició atribueix als àngels, missatgers veloços de Déu, amb el dimoni als seus peus, a la mà dreta un bastó llarg rematat per una creu que es posa o es clava en la cara del dimoni i a la mà esquerra un escut amb el signe de la creu. Poca cosa més es pot dir, ni de sant Miquel ni de per quina raó se li va dedicar aquesta clau de volta de la parròquia.

A sota del cor, sense que sigui possible veure-la amb comoditat a causa de la construcció de fusta que a sota fa de transició entre l'església i l'exterior, hi ha la clau dedicada a la Mare de Déu del Vinyet. No és necessari explicar per quina raó hi és: el Vinyet ha esta devoció la preferida dels sitgetans des del segle XIV i possiblement des d'abans i tot.

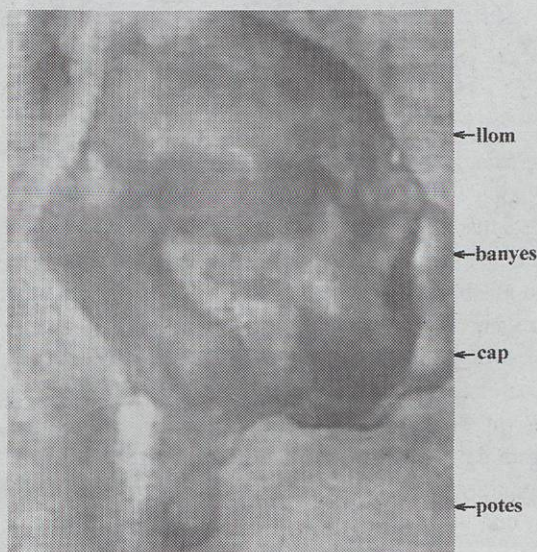
Cal dir que és la clau més bonica i ben feta de les que hi ha a la nau central. En un cercle amb fons blau s'emmarca la figura de la Mare de Déu, rodejada d'una garlanda daurada de pàmpols i raïms. Aquesta pàmpols i raïms són la manera d'indicar que es tracta de la Mare de Déu del Vinyet, que tal com diu el seu nom ha estat venerada secularment en una capella rodejada de vinyes, un 'vinyet'. Ara, ai las!, en una capella rodejada de cases.

Cal fer notar, però, un fet curiós. En primer lloc, la representació de la Mare de Déu que hi ha a la clau no s'assembla en res a l'escultura de la Mare de Déu que hi havia en aquell temps al Vinyet. Ni tampoc, òbviament, a l'actual. Més aviat fa la impressió d'una representació genèrica de la Mare de Déu. I encara hi ha un detall més sorprenent: sobre el seu braç esquerra, porta

una cabra. Això és difícil de veure des de terra estant, però es distingeix clarament en una ampliació de la fotografia de la clau de volta com la que es pot veure en la il·lustració adjunta.

Només hi ha una possible explicació d'aquest fet, explicació que ja vaig avançar quan vaig parlar de la clau de volta de la capella del Roser. Les claus de volta de la parròquia no van ser fetes per un escultor sinó molt probablement per guixaires, inexperts des del punt de vista artístic. Per això hi ha claus de volta fetes molt matusserament, com les de sant Bartomeu i santa

Tecla o de sant Jaume. El guixaire que les va fer es va haver d'arreglar com bonament va poder i li van sortir ben estra fetes. En altres casos, com en els de les marededéu, del Roser o del Remei, degué disposar d'un motlle que va adaptar, afegint-hi algun altre detall, perquè es veiés de quina Mare de Déu es tractava. Això és el que degué passar, també, amb la clau de la Mare de Déu del Vinyet. El guixaire va agafar un motlle que devia ser de la Divina Pastora, hi va afegir al voltant raïms i pàmpols, atributs del Vinyet, i el relleu va canviar de dedicació. I una pintura uniforme va acabar de dissimular la cabra, que certament, es distingeix ben poc de la resta del medalló.

Els medallons del presbiteri

⁹ *Ensaig* p 104 s.

¹⁰ BONAVENTURA JULIÀ I MASÓ: *Diari de guerra i postguerra. Sitges 1936-1942*, Sitges (Grup d'Estudis Sitgetans) 2002, p 254 nota.

¹¹ *Eco* 21.X.1951 p 2, 11.I.1953 p 1 amb fotografia.

¹² JOFRE VILÀ: *Les claus de volta de l'església*, a la revista *La Xermada* n° 34, p 22 ss.

¹³ Vegi's per a aquests esbossos VILÀ *Les claus de volta*. En el mateix article hi ha una fotografia del baldaquí fet l'any 1952, amb un peu equivocat, ja que diu "Altar de l'església abans de la Guerra Civil de 1936".

Els medallons que hi ha sobre els seients que envolten el presbiteri no són claus de volta, però es van dissenyar fent joc amb les claus de volta de la nau central de l'església. L'actual presbiteri no existia abans de la guerra civil, i es va fer després, aprofitant que la destrucció del retaule de l'altar major facilitava una ampliació de l'església per la banda de la rectoria. Aquesta ampliació era una idea que havia sorgit molt temps abans. Segons Llopis i Bofill ⁹, l'any 1774 ja hi havia fins i tot el pressupost, 17.800 lliures, per a fer un presbiteri nou. Diu que "segons aquell [projecte] desapareixia l'actual presbiteri y's trasladava a la part nova, o sia a lo que avuy és sagristia y casa del rector; i aquestas [sagristia i casa] devian construirse en l'espai que restava fins al correró". És a dir exactament el que es va fer l'any 1942. I acaba: "Tal era'l projecte d'engrandiment de la iglesia parroquial en lo siglo pasat [el XVIII], que no arribà a portarse a cap per causas que ignorem".

La destrucció l'any 1936 del gran retaule de l'altar major va fer que el rector, mossèn Godayol pensés de nou en aquell antic projecte. L'obra es va fer entre el 12 de febrer de 1941 i el 24 d'agost de 1942 i es va pagar amb les almoines dels feligresos i un donatiu important de Jaume Figueras i Dobal ¹⁰. Per a presidir l'església, com a imatge dels sants titulars, es va posar a la paret de l'absis el quadre central de l'antic retaule de Nicolau Credença, que, quan en 1815 es va fer el retaule monumental cremat en 1936, havia anat a parar a la capella de l'hospital i, després de la compra de l'hospital per Deering, al Vinyet.

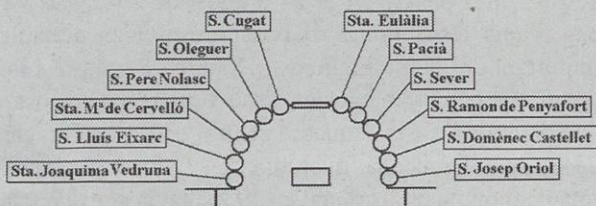
Un nou rector, mossèn Pasqual Prats, va creure que encara es podia millorar el presbiteri i va encarregar la construcció d'un baldaquí monumental, fet amb unes columnes salomòniques del segle XVIII, que eren al Maricel. L'obra va durar d'octubre de 1951 a finals de 1952 ¹¹. El resultat va ser una construcció massa gran que ofegava el presbiteri de la parròquia.

El rector següent, mossèn Joaquim Comas va pensar a fer una ordenació definitiva del presbiteri i l'any 1987 va encarregar el disseny a Jofre Vilà ¹². Jofre Vilà va projectar eliminar el baldaquí, posar seients per als preveres al voltant de la paret del presbiteri, col·locar medallons amb diferents sants sobre dels seients i emmarcar de manera noble el quadre de Nicolau

Credença, el de santa Tecla i sant Bartomeu. El rector va triar els sants que havien de figurar en els medallons i Jofre Vilà va fer els dibuixos corresponents ¹³. Així doncs, es va desmuntar el baldaquí –i de pas es van alleugerir de braços les sobrecarregades aranyes de la nau central– es van construir els seients i es va posar als costats del quadre de Credença amb dues de les columnes salomòniques que havien estat del baldaquí als costats, dos àngels i un escut amb els atributs de santa Tecla i sant Bartomeu a dalt i a sota un baix-relleu que s'havia pogut salvar del retaule cremat. Jacint Picas fa a l'Eco un resum dels canvis del presbiteri i dels artesans que hi van intervenir ¹⁴. El conjunt, acabat, es va inaugurar el 18 de març de 1984.

Pel que fa als medallons, Jofre Vilà va decidir, com he dit, rodejar-los d'un adorn igual al que hi ha en les claus de volta de la nau central de l'església, una circumferència dels extrems de la qual surten uns braços acabats em una mena de pinya.

Els sants representats als medallons són sants barcelonins, si no per naixement, almenys per la seva esta-

da a la diòcesi. N'hi ha dotze, que, d'esquerra a dreta, són santa Joaquina Vedruna, sant Lluís Eixarc, santa Maria de Cervelló, sant Pere Nolasc, sant Oleguer, sant Cugat, aquests fins al centre del presbiteri, i, des del centre del presbiteri cap a la dreta, santa Eulàlia, sant Pacià, sant Sever, sant Ramon de Penyafort, el beat Domènec Castellet i sant Josep Oriol. Estan situats en ordre aproximadament cronològic, de manera que els dos que hi ha als costats de la cadira central són els més antics, i progressant cap als extrems trobem sants cada vegada més moderns. En faré una breu biografia seguint l'ordre de més antic a més modern.

Santa Eulàlia de Barcelona –perquè n'hi una altra de Mèrida– era, òbviament, barcelonina, diuen que de Sarrià, i va sofrir martiri a principis del segle IV. Entre altres martiris va sofrir el de ser crucificada en una creu amb les aspes en forma d'X, com la que apareix darrere seu en el medalló. El seu cos va ser enterrat en un cementiri del barri actual de la Ribera i cap a 635 es va aixecar en el lloc del seu sepulcre un monestir i

una església. Després del domini musulmà, hi va haver en el mateix lloc l'església de Santa Maria de les Arenes, antecedent de l'actual església de Santa Maria del Mar. En 877 el metropolità de Narbona, de qui depenia aleshores la diòcesi de Barcelona, va demanar al bisbe barceloní Frodoí que cerqués el cos de la santa. Es va excavar en l'església de Santa Maria, es va trobar el cos i se'l va traslladar a la catedral, on va ser enterrat, de manera que santa Eulàlia es convertí en copatrona de la catedral juntament amb la santa Creu. Aquest enterrament no fou en la catedral gòtica actual, sinó en una altra més primitiva d'origen romà que va ser destruïda en 985 per la invasió d'Almansur. Després el cos de la santa va anar passant a les successives catedrals, la romànica de cap a 1050 i la gòtica, l'altar major de la qual va ser consagrat en 1337. I a sota d'aquest altar i del presbiteri, elevats, es va fer una cripta en la qual, en 1327, es van dipositar les relí-

¹⁴ El text de l'Eco 24.III.1984 està reproduït a JACINT PICAS I CARDÓ: *Sitges viscut*, Sitges (Grup d'Estudis Sitgetans) 1985, p 235 s.

quies de la santa en un sepulcre obra d'un artista italià procedent de Pisa. Santa Eulàlia es celebra el 12 de febrer. En el medalló, santa Eulàlia, a més de la creu del martiri, porta la palma de màrtir.

Sant Cugat va morir a principis del segle IV. Nasqué, es diu, en un poble del nord d'Àfrica, Cesarea, a l'actual Algèria. Va venir a Catalunya amb el seu germà Fèlix, que se'n va anar a Girona, i ell es va quedar a Barcelona. A Barcelona va sofrir martiri i finalment va ser portat al Castrum Octavianum, fortalesa romana situada, com diu el seu nom a la milla vuitena de la carretera de Barcelona a Egara (Terrassa), avui Sant Cugat del Vallès, on va ser decapitat. El lloc de la seva mort es va convertir en centre de culte, des del segle V hi hagué una església i des del IX un monestir benedictí que va rebre multitud de deixes, de manera que posseïa una gran part del Penedès. El culte a sant Cugat es va estendre molt, de manera que a més del lloc del seu martiri, Sant Cugat del Vallès, porten

el seu nom molts altres pobles de Catalunya. Celebra la festa el dia 25 de juliol. En el medalló apareix amb la palma del martiri.

El següent és sant Pacià, nascut, sembla, a Barcelona abans de 310 i mort després de 390. Bisbe de Barcelona i notabilíssim escriptor eclesiàstic, va ser conegut arreu de l'Església, de manera que va ser elogiat fins i tot per sant Jeroni. Coneixedor dels clàssics romans i dels sants pares cristians, va escriure amb elegància sobre l'heretgia novaciana, els costums pagans, la pràctica de la penitència i el sagrament del baptisme. Celebra la festa el 9 de març. En el medalló va vestit amb els ornaments episcopals

Sant Sever és un bisbe barceloní d'història molt confusa. En realitat sembla que fou bisbe de Barcelona només uns pocs anys, cap a 635, però se'l va ser confondre amb un altre sant Sever, bisbe de Ravenna, a Itàlia, que va viure en el segle IV i va morir màrtir. El

martiri del bisbe de Ravenna va ser traspassat i atribuït al de Barcelona, que vivint en el segle VII no podia pas haver sofert martiri, i per a fer-lo possible va caldre situar el bisbe barceloní en el segle IV i imaginar com a lloc de la seva mort el Castrum Octavianum. Tot això va fer que fos considerat sant, que es busquessin i es trobessin les seves restes l'any 1226, i que, a petició de Martí l'Humà i del papa Benet XIII, fossin portades a Barcelona en temps del bisbe Joan Ermengol, que va compondre la seva missa. La seva festa es celebra el 6 de novembre. En el medalló apareix com un bisbe, amb la palma del martiri i un llarg clau a les mans. Aquesta clau hi és perquè el martiri de sant Sever de Ravenna, atribuït després a sant Sever de Barcelona, es va consumir clavant-li un clau al cap.

En canvi, sant Oleguer és una persona perfectament i àmpliament documentada. Va néixer a Barcelona cap a 1060 i va morir en 1137. Va ser canonge agustiní a Sant Adrià i d'allà va passar a la casa mare de l'orde, Sant Ruf de Provença, on va ser abat. Elegit bisbe de Barcelona, no volia acceptar-ho, però el papa Pasqual

II l'obligà a fer-se càrrec de la diòcesi i també a ser el bisbe i senyor feudal de Tarragona, que en aquell moment era una ciutat en runes. Ordenat bisbe el 1116, fou el primer bisbe tarragoní després de quatre-cents anys de buit eclesiàstic en aquesta ciutat. Restaurà Tarragona com a seu metropolitana que va agrupar sota seu els altres bisbats catalans, que d'aquesta manera es van separar de la metròpoli de Narbona. Confia la reconstrucció de Tarragona i comarca al normand Robert Bordet. Fou molt amic de Ramon Berenguer III, però va tenir molts problemes amb Ramon Berenguer IV i amb Robert Bordet. Cap a 1600 se li va construir un sepulcre d'alabastre a la capella del Santíssim de la catedral de Barcelona, als peus del Crist de Lepant, en el qual es va col·locar el seu cos momificat. Va ser fet sant en 1675. La seva festa es celebra el 6 de març. En el medalló està vestit simplement de bisbe, sense cap altre distintiu.

Sant Pere Nolasc va néixer en algun lloc, o del Llenguadoc o de Catalunya, vers 1180. Junt amb altres cavallers formà una organització piadosa que recollia almoines per a rescatar captius de mans dels moros, i en 1218, a rel de l'aparició de la Mare de Déu de Mercè, decidí convertir la seva associació en orde religiós. L'ajudaren Jaume I i sant Ramon de Penyafort.

Adoptà les regles dels canonges agustinians i el 1235 obtingué l'aprovació del papa. Fou, fins a la seva mort esdevinguda a Barcelona en 1249, general de l'orde mercedari. Fou fet sant en 1688 i la seva festa es celebra el 29 de gener. En el medalló porta l'hàbit mercedari, a la mà dreta una creu de doble travesser, signe distintiu dels fundadors d'un orde, i, tal com se'l representa comunament, amb un lliri a l'esquerra.

(continuarà)

**Aquest número ha estat
publicat amb el patrocini de**

ct* obra social
caixaterrassa